

Startnotitie jaarrekeningcontrole 2023

'Met innovatie de volgende stappen zetten'

Startnotitie 2023

Voor u ligt de startnotitie voor de jaarrekening 2023. De toetsing van de jaarstukken door de accountant vraagt een intensieve samenwerking tussen gemeentelijke organisatie en accountant. We hebben afgesproken dat we, net als in eerdere jaren, een startnotitie maken met als doel het expliciet maken van verwachtingen en bijdragen aan het proces, de kwaliteit en de planning.

De afgelopen jaren hebben bewezen dat de startnotitie een goede basis is, maar dat het succes van een goede jaarrekeningcontrole zit in het daadwerkelijk met elkaar samenwerken. Een gezamenlijke start geeft scherpte aan het komend jaarrekeningproces voor de gemeentelijke organisatie, het college, de raad en PwC. 2022 was het jaar waarin, na een Europese aanbesteding, een nieuwe contractperiode inging in de samenwerking tussen Gemeente Groningen en PwC. We hebben daarin de gezamenlijke doelstellingen voor de komende jaren uitgewerkt (onder andere verder digitaliseren, het efficiënter maken van de controle en het verder verstevigen van de interne beheersing in de drie lijnen). Nu is het tijd om zichtbare stappen te zetten om deze doelstellingen daadwerkelijk te verwezenlijken.

In de bijlage van de startnotitie is een samenvatting van de gemeentebrede risicoanalyse opgenomen. Hierin is per proces aangegeven welke mate van risico wij gezamenlijk zien voor het boekjaar 2023. Tevens is hierin uitgewerkt op welke wijze de controle op deze processen wordt ingevuld.

Leeswijzer

Dit betreft een interactief document. U ziet de verschillende onderwerpen die aan de orde komen links in beeld. Door op een onderwerp te klikken, navigeert u door de rapportage.

Kaders

Jaarrekening-
controle 2023

Ambities en
ontwikkelingen 2023

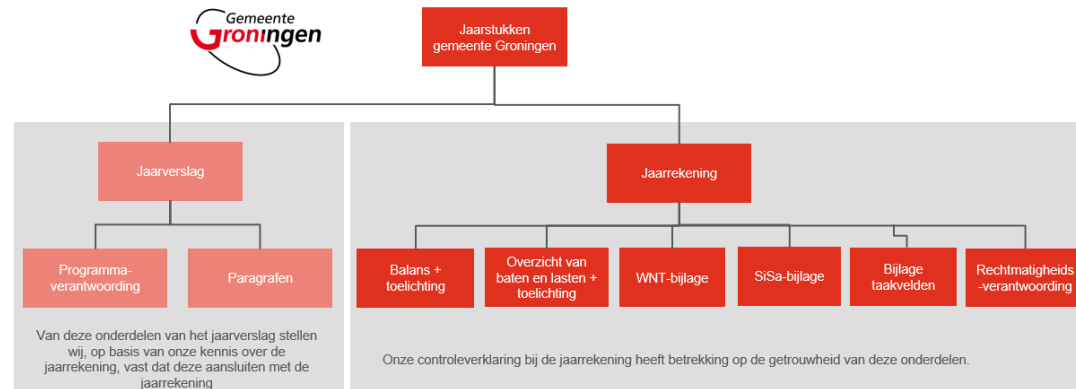
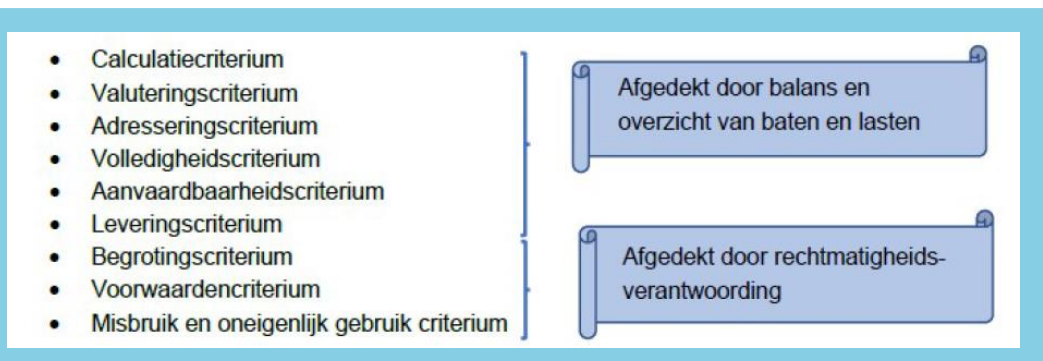
Samenwerking

Planning

Risicoanalyse

De belangrijkste kaders voor de accountantscontrole van de jaarrekening van gemeente Groningen zijn het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Controleverordening gemeente Groningen en het normenkader accountantscontrole 2023.

De jaarstukken bestaan op grond van het BBV uit meerdere onderdelen. De controle van de accountant heeft primair betrekking op het hoofdstuk 'Jaarrekening'. Tot en met 2022 gaf de accountant een controleverklaring af over de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid. Vanaf het huidige boekjaar 2023 zal het college verantwoording gaan afleggen over rechtmatigheid via de rechtmatigheidsverantwoording. Dit betekent dat de accountant uiteindelijk een controleverklaring af zal geven over de getrouwheid van de jaarrekening (inclusief de rechtmatigheidsverantwoording van het college).

In de jaarrekening legt het college verantwoording af over alle negen criteria van rechtmatigheid. De eerste zes criteria, die betrekking hebben op getrouwheid, maken onderdeel uit van de accountantscontrole op getrouwheid. Deze criteria komen tot uitdrukking in de balans en het overzicht van baten en lasten. De drie specifieke rechtmatigheidscriteria (Begrotingscriterium, Voorwaarden criterium en Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium) komen expliciet tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording. De accountant controleert vervolgens de getrouwheid van deze rechtmatigheidsverantwoording. Het normenkader rechtmatigheid wordt in 2023 aangepast zodat alle relevante externe en gemeentelijke regelgeving voor de rechtmatigheidsverantwoording hierin wordt opgenomen. Het belangrijkste kader voor de rechtmatigheidsverantwoording betreft de notitie Rechtmatigheidsverantwoording van de commissie BBV en het normenkader van de gemeente Groningen. Voor het vaststellen van rechtmatigheid wordt gebruik gemaakt van de bestaande controles binnen de eerste, tweede en derde lijn, waarbij zichtbaar getoetst wordt op de wet- en regelgeving uit het normenkader.

Begin

Ondertekening

Goedkeuringstoleranties

Jaarrekening-
controle 2023

Ambities en
ontwikkelingen 2023

Samenwerking

Planning

Risicoanalyse

De goedkeuringstoleranties zijn de kwantitatieve criteria voor het wel of niet afgegeven van een goedkeurende controleverklaring. In het Bado is bepaald dat de goedkeuringstolerantie voor fouten in de gemeenterekening respectievelijk onzekerheden in de controle ten hoogste 1% respectievelijk 3% van de omvangsbasis mag bedragen. De omvangsbasis is het totaal van de lasten van de jaarrekening, inclusief toevoegingen aan de reserves. De gemeenteraad heeft in de Offerteaanvraag Europese openbare aanbesteding Accountantsdiensten gemeente Groningen besteknummer 48-2021 vastgesteld dat de goedkeuringstolerantie uit het Bado wordt overgenomen. In de onderstaande tabel is weergegeven welke controleverklaring wordt afgegeven in de te onderscheiden gevallen:

De bedragen in de tabel zijn gebaseerd op de begroting 2023 van de gemeente Groningen.

	Omvang bevindingen			
	≤ € 11.905.000	< € 35.715.000	≥ € 35.715.000	≥ € 119.050.000
Fouten	Goedkeurend	Beperking	Afkeuring	Afkeuring
Onzekerheden	Goedkeurend		Beperking	Oordeelonthouding

De wetgever heeft in het Bado geen rapportagetoleranties voorgeschreven. Wel is voorgeschreven dat de bedragen voor de rapporteringstoleranties niet hoger kunnen zijn dan de bedragen die voortvloeien uit de goedkeuringstoleranties. De gemeenteraad heeft in de afgelopen jaren een rapportagetolerantie van € 475.000 bepaald. De verwachting is dat deze lijn zich ook in 2023 voortzet voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheidsverantwoording van het college.

De accountant zal voor de getrouwheid van de jaarrekening inclusief de rechtmatigheidsverantwoording bovenstaande tolerantie (gebaseerd op 1%) handhaven. Het college is vanaf 2023 verantwoordelijk voor de rechtmatigheid. Vanaf boekjaar 2023 zal voor de rechtmatigheidsverantwoording ook voor het eerst een verantwoordingsgrens van toepassing zijn. De verantwoordingsgrens is een door de raad vastgesteld bedrag, waarboven het college de afwijkingen moet opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording. De verantwoordingsgrens dient binnen de bandbreedte van 0% tot 3% van de totale lasten van de gemeente, inclusief de dotaties aan de reserves, te vallen. Voor fouten en onduidelijkheden geldt hetzelfde percentage. Fouten en onduidelijkheden worden niet bij elkaar opgeteld. De verantwoordingsgrens betekent dat rechtmatigheidsfouten pas in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen en toegelicht wanneer zij boven het door de raad vastgestelde percentage komen. Op basis van de ervaringen en controlebevindingen over 2022 heeft de projectgroep rechtmatigheidsverantwoording een advies over de nog vast te stellen verantwoordingsgrens (0-3%) aan de Audit Committee uitgebracht. Deze grens zal uiteindelijk definitief vastgesteld worden door de Raad, dit als onderdeel van de financiële verordening 2023. Tegelijkertijd zal ook de rapporteringstolerantie worden vastgesteld, waarboven eventuele individuele bevindingen op het gebied van rechtmatigheid nader worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

De gemeente Groningen in 2023

Jaarrekening-
controle 2023

Ambities en
ontwikkelingen 2023

Samenwerking

Planning

Risicoanalyse

Voor 2023 is de eerste begroting van de nieuwe coalitieperiode vastgesteld. In deze begroting zijn de ambities uit het coalitieakkoord 'Het begint in Groningen – Voor wat echt van waarde is' nader geconcretiseerd. Het bestuur is er in geslaagd om de betreffende noodzakelijke en gewenste investeringen van een dekking te voorzien, waarbij met name ook externe financieringsmogelijkheden extra benut zijn.

In de herstelperiode na de coronacrisis is investeren hard nodig door de effecten van de oorlog in de Oekraïne en de mede daarmee verband houdende stijgende (energie)prijzen en de verminderde koopkracht. Het college voelt de noodzaak om in actie te komen en inwoners en ondernemers te ondersteunen in deze tijden. Door de plannen en projecten uit te voeren die zijn opgenomen in ons coalitieakkoord maakt gemeente Groningen zich hard voor inwoners die hierdoor geraakt zijn.

De financiële positie van de gemeente Groningen is nog niet rooskleurig en wordt beïnvloed door een aantal landelijke ontwikkelingen waar gemeente Groningen aandacht voor blijft vragen bij de Rijksoverheid. Enerzijds betreft het de slepende discussies met het Rijk over de middelen voor de uitvoering van de jeugdzorg, de WMO en de Participatiewet, anderzijds de nieuwe taken die op de gemeente afkomen, zoals de uitvoering van het Klimaatakkoord en de invoering van de Omgevingswet. Zonder adequate Rijksfinanciering zal het steeds moeilijker worden om de gemeentelijke dienstverlening kwalitatief en beheerst uit te voeren. In VNG-verband en vanuit regionale samenwerking blijft Groningen daarom met het Rijk in onderhandeling over deze thema's. Ook blijft de gemeente Groningen in onderhandeling over een eerlijke herijking van het gemeentefonds, een adequaat accres vanaf 2026 en voldoende gemeentelijke middelen voor lokale uitvoering van het Klimaatakkoord.

Ambities en ontwikkelingen

Jaarrekening-
controle 2023

Ambities en
ontwikkelingen 2023

Samenwerking

Planning

Risicoanalyse

In deze paragraaf richten we ons op de gezamenlijke ambities en ontwikkelingen van gemeente Groningen, die ook van invloed zijn op de controle van 2023.

Ontwikkelingen vanuit wet- en regelgeving

Implementatie rechtmatigheidsverantwoording

De visie binnen de gemeente Groningen is dat het proces om te komen tot een rechtmatigheidsverantwoording een integraal onderdeel moet zijn van de ambtelijke organisatie. Op deze manier wordt het college in staat gesteld een rechtmatigheidsverantwoording af te geven bij de jaarrekening. Voor het vaststellen van de rechtmatigheid zal in 2023 gewerkt worden met een deelverklaring per directie. In 2022 heeft Groningen hiermee proefgedraaid. De insteek is dat voor het significante deel van de verantwoording kan worden gesteund op processen die centraal gecontroleerd worden (bijvoorbeeld de processen HRM en aanbestedingen). Daarnaast heeft Groningen op de overige processen met een omvang > €1 miljoen minimale lijncontroles ingericht om de interne beheersing te toetsen.

In het uitleggen van het nut en de noodzaak van de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording heeft de projectgroep rechtmatigheidsverantwoording veel geïnvesteerd. Een belangrijke doelstelling van de implementatie is dat de dossiervorming ten behoeve van de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording zo efficiënt mogelijk wordt ingericht. De projectgroep stemt de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording af met de externe accountant.

Integrale frauderisicoanalyse

Vanuit de maatschappij is er steeds meer aandacht voor het onderwerp 'Fraude'. De maatschappelijke impact van geconstateerde fraudes kan groot zijn, zowel op menselijk als financieel vlak. Om fraude te voorkomen en het bewustzijn van medewerkers te vergroten heeft de Gemeente Groningen in 2022 een aanzet gemaakt tot een integrale frauderisicoanalyse. Deze is vervolgens in mei 2023 afgerond. Dit fraudepreventieprogramma bevat een breed gedragen analyse van geïdentificeerde frauderisico's, de aanwezige interne beheersingsmaatregelen die de risico's zouden moeten beheersen en de uitvoering van aanvullende maatregelen en werkzaamheden tegen resterende risico's. PwC zal inzicht krijgen in de uitgevoerde risicoanalyses en de op basis hiervan uitgevoerde werkzaamheden.

Daarnaast onderschrijven we beiden dat het niet ophoudt bij de uitwerking van deze integrale analyse. Het blijft belangrijk de risicoanalyse te blijven toetsen, hierover met elkaar in gesprek te gaan en deze ook te actualiseren, onder andere door praktijkvoorbeelden van fraudegevallen onder de aandacht te brengen. We blijven in gesprek met elkaar over de uitkomsten van de door de gemeente verrichte werkzaamheden.

Ambities en ontwikkelingen

Jaarrekening-
controle 2023

Ambities en
ontwikkelingen 2023

Samenwerking

Planning

Risicoanalyse

Vorbereiding Omgevingswet 2024

De Omgevingswet wordt definitief ingevoerd op 1 januari 2024. Dit betekent dat Gemeente Groningen in 2023 volop met de voorbereiding bezig is. Gemeente Groningen neemt PwC mee in de nog te zetten stappen om tijdig klaar te zijn voor de nieuwe wet. PwC zal gedurende het jaar beoordelen hoe Gemeente Groningen ervoor staat en of er in dat kader nog aandachtsgebieden bestaan.

Nieuwe notitie grondexploitaties

Momenteel werkt de commissie BBV aan een actualisering van de notitie Grondbeleid in de begroting en jaarstukken (2019) in het kader van de Omgevingswet. Naar verwachting wordt deze nieuwe notitie in 2023 gepubliceerd. Vooruitlopend op deze notitie heeft de commissie BBV besloten de voorwaarden waaronder sprake is van warme gronden aan te passen. De belangrijkste wijziging is dat de gebiedsontwikkeling die wordt geclassificeerd als warme gronden niet langer uitsluitend betrekking hoeft te hebben op woningbouw. Deze aanpassing is reeds van kracht met ingang van de jaarrekening 2022.

PwC en Gemeente Groningen zullen het publiceren van de nieuwe notitie grondexploitaties nauw volgen en gaan vervolgens met elkaar in gesprek wat de eventuele gevolgen zijn voor de verantwoording van de grondexploitaties bij de Gemeente Groningen.

Kadernota Verbonden Partijen

In 2023 wordt gewerkt aan een herziening van de Kadernota Verbonden Partijen. De wijze waarop de beheersing rondom Verbonden Partijen plaatsvindt door Groningen wordt versterkt. Dit vindt plaats door onder andere periodiek een risicoanalyse uit te voeren op basis van afgesproken criteria en het opzetten van beheersingsmaatregelen waar nodig. De gemeente voert vanuit de derde lijn in 2023 voor het eerst de Verbijzonderde Interne Controle uit op de meest risicovolle Verbonden Partijen.

Ambities en ontwikkelingen

Jaarrekening-
controle 2023

Ambities en
ontwikkelingen 2023

Samenwerking

Planning

Risicoanalyse

Blijvende innovatie en digitalisering

De bedrijfsadministratie van Groningen is een belangrijke motor voor veel van de gemeentelijke ambities. Die administratie zorgt er enerzijds voor dat facturen verzonden of betaald worden, maar zorgt er ook voor dat collega's, bestuurders en stakeholders inzicht krijgen en houden in voortgangsinformatie over onze initiatieven, investeringen en projecten. Bij het voeren van deze administratie maakt Groningen sinds 2022 voor een aantal repeterende handelingen gebruik van robots. Deze robots worden onder andere ingezet om na de controle handmatige boekingen te verwerken en facturen van inhuurkrachten te matchen met de geaccordeerde urenstaten. De werking van de robots zal in 2023 door team Auditing worden betrokken in de controle op inkopen.

De informatie in de bedrijfsadministratie geeft ook inzicht in de bedrijfsvoering van Groningen in het heden en verleden. In 2023 wil Groningen deze informatie steeds meer inzetten om met behulp van slimme software vooruit te kijken en deels geautomatiseerde voorstellingen te kunnen doen om besluitvorming te ondersteunen. Groningen realiseert zich dat er altijd een menselijke afweging moet zijn, maar wil dit wel meer dan nu ondersteunen met trendanalyses.

Automatisering en digitalisering zijn blijvende speerpunten waarbij de ontwikkelingen om ons heen gevolgd worden en Groningen continu op zoek is naar mogelijkheden om innovaties toe te passen en daardoor de dienstverlening steeds beter te maken.

Inzet van Continuous Monitoring Platform

Onder het nieuwe contract is afgesproken dat PwC en Groningen samen stappen zetten om tot een verdere digitale controle te komen, onder andere door de inrichting van het Continuous Monitoring Platform. In 2022 zijn we gestart met een gezamenlijke inspiratiesessie, het behandelen van diverse technische vragen en het gezamenlijk inzichtelijk krijgen welke monitors als eerste ingericht gaan worden. Het doel is om deze monitors in 2023 gefaseerd te gaan implementeren, in de accountantscontrole te betrekken en hiermee de interne beheersing te verbeteren.

Ambities en ontwikkelingen

Jaarrekening-
controle 2023

Ambities en
ontwikkelingen 2023

Samenwerking

Planning

Risicoanalyse

IT-beheersing en ontwikkelingen

De gemeente heeft haar IT-beheersing voor de systemen DaFinci en YouForce/Beaufort op een dusdanige wijze ingericht dat deze bijdraagt aan de interne beheersing waarop gesteund kan worden in het kader van de jaarrekeningcontrole. Om de interne beheersing te versterken kiest Groningen ervoor om een gedeelte van de diensten die in 2022 werden uitgevoerd door Fujitsu (12/54) weer in eigen beheer te nemen. Hiervoor is structureel budget vrijgemaakt. Dit zal resulteren in een toename van tien tot twaalf medewerkers binnen Informatie & Services (afdeling Regie). Daarnaast werkt Groningen continu aan het verbeteren van de beheersing rondom cybersecurity. Hiervoor worden onder andere periodieke pentesten uitgevoerd. Bevindingen die hieruit naar voren komen, worden opgevolgd.

In het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeelt team Auditing in 2023 minimaal de algemene IT-beheersing voor het financiële systeem (DaFinci) en het systeem voor personeelszaken (Youforce/Beaufort). In 2023 zal aanvullend aandacht worden besteed aan de implementatie (onder andere datamigratie, interne beheersing) van de nieuwe systemen van het sociale domein (X-Works), Sport050 (Dataduiker) en omgevingsvergunningen (CLO). Tot slot wordt door team Auditing meegekeken met de vervanging van het financiële systeem, het zaakstelsel en de verbetering van de beheersing rondom cybersecurity. In juni 2023 heeft een gezamenlijke afstemming plaatsgevonden over de diepgang van de werkzaamheden van team Auditing en de verantwoordelijkheden van zowel team Auditing als PwC.

Specifieke aandacht voor migratie X-works

Een belangrijk migratietraject dat in 2023 gaat spelen is de vervanging van de Suites (Werk & Inkomen, Participatie, Wmo, Zorg) door een SaaS-oplossing X-works. De overgang zal gefaseerd plaatsvinden. De directeur I&S heeft PwC en team Auditing gevraagd mee te kijken met de aanpak en de werkzaamheden rondom de conversie en de livegang van X-works. Ook verricht PwC via een specifieke opdracht een evaluatie op de conversiewerkzaamheden na livegang en beoordeelt PwC de interne beheersing in- en rond het nieuwe systeem. Er vindt vroegtijdig afstemming plaats tussen team Auditing en PwC over de uit te voeren werkzaamheden en de verantwoordelijkheden hierin. Het is van belang dat de gemeente, team Auditing en PwC voldoende tijd en aandacht besteden aan het waarborgen van de juiste en volledige gegevensoverdracht van het oude Suite naar X-works, waarbij controlewerkzaamheden zichtbaar worden vastgelegd. Ook is het van belang voldoende aandacht te hebben voor interne beheersing van het nieuwe systeem, inclusief de wijze waarop de leverancier aandacht heeft voor het 'in control zijn' (bijvoorbeeld middels een assurance-rapport).

Ambities en ontwikkelingen

Jaarrekening-
controle 2023

Ambities en
ontwikkelingen 2023

Samenwerking

Planning

Risicoanalyse

Aanbesteding vervanging financieel systeem (DaFinci)

DaFinci is één van de kernapplicaties en dé plek waarin Groningen de financiële- en inkoopadministratie voert, aangevuld met processen zoals subsidies, verhuur en erfpacht. De financiën van de gemeente zijn best complex, maar in de administratie streeft Groningen naar eenvoud en relevantie. Het financiële systeem moet mogelijkheden bieden om dit goed te doen.

Hoewel DaFinci Groningen nog voldoende bedient, heeft de leverancier aangekondigd te stoppen met het verder ontwikkelen van het systeem. Deze boodschap staat haaks op veranderwens van de gemeente om de administratie mee te laten groeien met recente ontwikkelingen voor het voeren van een moderne bedrijfsadministratie. Groningen wil juist ontwikkelen in gebruikersvriendelijkheid en betere rapportagemogelijkheden. Daarnaast bestaat de wens om device-onafhankelijk (dus bijvoorbeeld op iPads of smartphones) administratieve werkzaamheden uit te voeren of toegesneden managementinformatie te bekijken. Deze ontwikkelingen kunnen niet meer worden voortgezet met DaFinci. Om deze reden is Groningen in 2022 gestart met een marktverkenning en marktconsultatie om zicht te krijgen op de mogelijkheden voor vervanging van het huidige systeem. In 2023 wordt de aanbesteding opgestart.

Sociaal domein

In 2023 gaat het sociaal domein verder met de inrichting van het systeem Kwaliteit in Control (KIC) en wil Groningen de huidige kwaliteitscontroles, rechtmatigheidscontroles en controles die worden uitgevoerd rondom prestatielevering combineren. Groningen heeft de wens om in 2024 volledig vanuit KIC de controles te kunnen uitvoeren. Tegelijkertijd staat de livegang van de nieuwe applicatie X-Works in de tweede helft van 2023 op de rol en dat heeft mogelijk ook consequenties voor de uitvoering en inrichting van de huidige controles. De inzet en ambitie van Groningen is om ervoor te zorgen dat toekomstige controles geborgd zijn in deze nieuwe applicatie.

Groningen wil haar huidige informatievoorziening met betrekking tot WMO ZIN aanbieders in 2023 clusteren en in een pilot gezamenlijk met circa vijf aanbieders ontwikkelen tot een *early-warning* systeem. Hiermee beoogt Groningen om eerder risico's met betrekking tot onrechtmatigheid en prestatielevering te detecteren.

Voor wat betreft de nieuwe inkoop Huishoudelijke Hulp die per 2023 is ingegaan, is Groningen in overleg met de accountant een andere vorm van verantwoording overeengekomen dan gebruikelijk: aanbieders krijgen een maandelijks voorschot. Aan het eind van het jaar wordt definitief afgerekend. De hiervoor benodigde gegevens omtrent klanten en indicatiewaarde haalt Groningen uit haar systeem. Deze cijfers zijn leidend en worden ieder kwartaal gedeeld met de aanbieders. Aanbieders leveren per kwartaal de geleverde uren aan. Er wordt een sturingsproces ingericht met daarbij een overlegstructuur om deze kwartaalcijfers te bespreken. Na afloop van het jaar leveren aanbieders een productieverantwoording aan met geleverde uren en een afschrift van de controleverklaring van de accountant.

Ambities en ontwikkelingen

Jaarrekening-
controle 2023

Ambities en
ontwikkelingen 2023

Samenwerking

Planning

Risicoanalyse

Ruimtelijk domein

In 2022 zijn een tweetal voorname gebiedsontwikkelingen, de Suikerzijde en Stadshavens, vastgesteld en ondergebracht in afzonderlijke rechtspersonen (B.V.). 2023 wordt het eerst serieuze uitvoeringsjaar waarbij de organisatie is ingeregeld en de samenwerking met de gemeente verder gestalte zal krijgen.

Voor Meerstad BV zal de uitwerking van de financiële uitvoerbaarheid van het wensbeeld een belangrijke bouwsteen voor de toekomst zijn. Verder is de algemene ontwikkeling van de bouwsector een belangrijk probleem in 2023. De oorlog, energiecrisis en woningmarkt en renteontwikkeling trekken een behoorlijke wissel op de voortgang en haalbaarheid van bouwplannen. Zowel de betaalbaarheid als de bouwkosten zorgen ervoor dat er goed onderzocht moet worden of onder andere de prijskwaliteitsverhoudingen en de omvang van woningen onder druk komen te staan en wellicht leiden tot herbezinning op locatieontwikkelingen. Anderzijds zal het ook een kwestie kunnen zijn van het vinden van een nieuw evenwicht tussen prijs en kwaliteit. De hoge energieprijzen maken het bouwen van een energieneutrale woning aantrekkelijk en geven de nieuwbouw ook een voorsprong ten opzichte van de bestaande bouw. Het is dus zaak om de ontwikkelingen op dit front de komende tijd nauwgezet te volgen en de effecten daarvan op de grondexploitaties steeds in beeld te brengen, daarbij overigens telkens in ogenschouw nemende dat grondexploitaties een lange termijn bestrijken en wanneer deze voldoende robuust zijn opgebouwd, de dempende effecten van de conjunctuur ook een rol van betekenis spelen.

Doorontwikkeling Auditing

Vanuit team Auditing bestaat de ambitie om te investeren in kwaliteit en om in de komende jaren toe te werken naar het voldoen aan het International Professional Practices Framework voor interne auditors. In 2023 voert het team een *self-assessment* uit om te beoordelen waar team Auditing nu staat op het gebied van positionering in de organisatie, kwaliteit, kennis en kunde. Op basis van het *self-assessment* identificeert team Auditing een aantal te ondernemen acties. De inhoud, aard en het tijdsplan van de acties worden vastgelegd in een plan 'Doorontwikkeling Auditing voor de komende jaren'. Met deze ambitie wil team Auditing haar toegevoegde waarde richting de organisatie vergroten.

Ontwikkelingen die in 2023 worden vormgegeven door team Auditing zijn het uitvoeren van data-analyses en het toewerken naar een eigen managementletter. Daarnaast wordt in samenwerking met financiën gewerkt aan het toepassen van het Continuous Monitoring Platform.

Principes van samenwerking

Jaarrekening-
controle 2023

Ambities en
ontwikkelingen 2023

Samenwerking

Planning

Risicoanalyse

Omdat goede samenwerking essentieel is voor een efficiënt en effectief jaarrekeningproces hebben we tien gezamenlijke principes voor samenwerking benoemd. Deze zijn gebaseerd op twee uitgangspunten:

1. Dingen in één keer goed
2. Waarom moeilijk doen als het samen kan. Dat betekent steeds samen de vraag stellen: wat ging goed, wat moet beter en hoe pakken we het op.

Deze principes hebben we gedurende het jaarrekeningproces van de afgelopen jaren steeds met elkaar vormgegeven in de praktijk. We onderschrijven deze dan ook voor 2023.

Uit onze tussentijdse evaluatiegesprekken blijkt dat veel van de principes als vanzelfsprekend in onze samenwerking zijn ingebed. De communicatielijnen zijn kort. Zo vindt er tijdens de accountantscontrole minimaal één keer per week een afstemmingsoverleg plaats tussen de managers van PwC, het kwaliteitsteam accountantscontrole en team Auditing. Dit wordt vanuit de drie kanten als prettig ervaren en bevordert de efficiëntie van de controle. Bij complexe vraagstukken weten we elkaar te vinden en met de juiste mensen om tafel te gaan om deze vraagstukken op te pakken.

Connect heeft in dit proces een ondersteunende werking die ons in staat stelt overzicht te bewaken over de uitstaande vragen/verzoeken.

Voor 2023 hebben we gezamenlijk nog verscherpte aandacht voor een gezamenlijke planning aan het begin van het jaar waarbij met name ook onderwerpen als grondexploitaties, aanbestedingen en SiSa nadrukkelijk worden meegenomen.

Onderstaand zijn de tien gezamenlijke principes opgenomen, elk voorzien van één of meerdere voorbeelden:

Dingen in één keer goed

Waarom moeilijk doen als het samen kan

De juiste mensen aan tafel

- We waarborgen dat alle relevante betrokkenen aan tafel zitten.
- Voor een procesbespreking zitten de mensen aan tafel die het proces van begin tot einde kennen.

Hou het simpel

- Zorg ervoor dat de administratie niet onnodig ingewikkeld is ingericht.
- PwC schrijft heldere, begrijpelijke rapportages met concrete adviezen

1 planning voor een complete jaarrekening

- Er is 1 jaarrekening(dossier) waar alles in zit (grondexploitaties, decentralisaties, WNT, SiSa)

Eén aanspreekpunt per onderwerp

- Het aanspreekpunt (PwC of Groningen) zorgt voor de beantwoording van de vragen.

Geen pingpong

- Per onderwerp vindt één overleg plaats met PwC. In dit overleg wordt een conclusie getrokken.
- Vragen gaan niet meer dan 2 keer heen en weer

Kwaliteitscontrole

- Voor oplevering van de stukken naar PwC heeft een zichtbare kwaliteitscontrole plaatsgevonden.

Tijd voor kwaliteit

- Alleen een bespreking als er vooraf een duidelijke agenda is.
- We leveren pas iets op als het 100% af is
- We gunnen elkaar voorbereidingstijd

Eén standpunt

- Een standpunt verkondigd namens PwC of Groningen is het standpunt van PwC of Groningen.

Eerlijk zijn

- We evalueren per kwartaal de samenwerking.
- We delen eventuele zorgen over de haalbaarheid van de planning

Vragen filteren

- PwC en Groningen waarborgen dat alleen vragen worden gesteld die bijdragen aan een efficiënt en effectief jaarrekeningproces.

Governance & informatie-uitwisseling

Jaarrekening-
controle 2023

Ambities en
ontwikkelingen 2023

Samenwerking

Planning

Risicoanalyse

De directeur Financiën, Inkoop & Juridische Zaken is verantwoordelijk voor de uitvoering van de planning-en-controlcyclus (P&C-cyclus), de administratie en het opstellen van de jaarrekening. De concerncontroller is verantwoordelijk voor het stelsel van de gehele P&C-cyclus en de uitvoering van verbijzonderde interne controles door team Auditing. De directeur Financiën, Inkoop & Juridische Zaken en concerncontroller stemmen periodiek af over de voortgang en bevindingen die voortvloeien uit de accountantscontrole.

Regie & coördinatie

Onder verantwoordelijkheid van de directeur Financiën is een kwaliteitsteam accountantscontrole ingericht. Het kwaliteitsteam houdt, samen met team Auditing, regie op de masterplanning. Om een goede regievoering door het programma op het proces mogelijk te maken is het noodzakelijk dat PwC de coördinatie van de werkzaamheden afstemt met het kwaliteitsteam en team Auditing; er is een gezamenlijke planning. De informatie-uitwisseling tussen gemeentelijke organisatie en de accountant verloopt via deze teams waarvoor gebruik wordt gemaakt van een digitaal platform van PwC (Connect).

Het kwaliteitsteam is verantwoordelijk voor de kwaliteit en het aanleveren van de stukken van het controledossier, inclusief de documentatie gerelateerd aan (een deel van) de variant 3 en variant 4 processen (zie bijlage). Op deze processen voert dit team tevens de interne controle uit. Daarnaast beoordeelt en sorteert het team de vragen van de accountant (belang/ impact, complexiteit, wie is verantwoordelijk voor beantwoording) en zet die uit. Het team toetst daarbij ook of de vraag helder is en toetst de kwaliteit van de antwoorden aan de accountant. Zo blijven aanleveringen van voldoende niveau.

Team Auditing draagt zorg voor de aanlevering van documentatie en uitgevoerde controles naar de accountant vanuit de verbijzonderde interne controle (processen variant 2 en (een deel van) 3, zie bijlage) en de beantwoording van de vragen hierover.

Als het gaat over vaktechniek en financiële inhoud kunnen zowel het kwaliteitsteam als team Auditing in beginsel zelfstandig standpunten in de richting van de accountant formuleren. Bij de afstemming van deze standpunten met de accountant wordt het kwaliteitsteam te allen tijde betrokken. Zo nodig wordt geëscaleerd naar de directeur Financiën, Inkoop & Juridische Zaken en de concerncontroller om een gemeentelijk standpunt vast te stellen.

Samenwerking tussen verbijzonderde interne controle gemeente van Groningen en PwC in 2023

Jaarrekening-
controle 2023

Ambities en
ontwikkelingen 2023

Samenwerking

Planning

Risicoanalyse

In de accountantscontrole onderscheiden we vier varianten van samenwerking tussen gemeente Groningen en PwC. De inrichting van verbijzonderde interne controles bepaalt in welke mate de accountant in de accountantscontrole gebruik kan maken van de uitgevoerde controles. Er zijn met de gemeente algemene randvoorwaarden gedeeld die betrekking hebben op het systeem van kwaliteitsbeheersing, onafhankelijkheid en deskundigheid van toepassing voor de verschillende varianten. Hieronder zijn de varianten uitgewerkt.

Variant 1	Variant 2	Variant 3	Variant 4
Steunen op interne auditfunctie conform controlestandaard (COS) 610	VIC als interne beheersingsmaatregel	VIC als kwaliteitscontrole	Niet steunen
Reviewen werkzaamheden interne auditfunctie	Werking interne beheersingsmaatregel testen	Werking interne beheersingsmaatregel testen + eigen steekproeven	Kennisnemen van uitkomsten VIC + uitgebreide eigen steekproeven

■ Zekerheid uit werkzaamheden gemeente ■ Zekerheid uit werkzaamheden PwC

De eerste variant vereist het gebruikmaken van de werkzaamheden uitgaande van COS 610. In deze variant zal een eigen afdeling ingericht moeten worden die voldoet aan de vereisten van COS610. Op dit moment voldoet team Auditing hier niet aan en heeft het ook niet de ambitie om hier aan te voldoen.

Bij variant 2 kan PwC zekerheid halen uit de verbijzonderde interne controles als interne beheersmaatregel (en dit combineren met zelfstandig uit te voeren gegevensgerichte werkzaamheden).

Vanuit accountancy wet- en regelgeving en interne en externe reviews (waaronder de AFM) zijn strenge voorwaarden gesteld aan het mogen toepassen van deze variant. De tijd die PwC als accountant spendeert aan het uitvoeren en documenteren van deze voorwaarden weegt hierbij niet altijd op tegen de voordelen die behaald kunnen worden door het uitvoeren van minder deelwaarnemingen. Derhalve worden gerichte keuzes gemaakt bij welke processen dit toepasbaar en efficiënt is. Bij deze variant worden de verbijzonderde interne controles gezien als een adequate beheersmaatregel in de organisatie. De controles moeten dan voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen (voldoende diepgang, voldoende controles, goede documentatie, een systematische aanpak, et cetera). Er wordt een integrale risicoanalyse uitgevoerd. Ook worden de opzet en het bestaan van processen geëvalueerd en worden eventuele beheersingsmaatregelen op werking getoetst (inclusief IT-maatregelen en het vaststellen van de betrouwbaarheid van het lijstwerk). Gemeente Groningen maakt zelf selecties volgens een (navolgbare) systematische aanpak. Er wordt indien nodig een positionpaper opgesteld waarbij een gemeentelijk standpunt wordt gegeven en deze wordt getoetst door team Auditing. Er worden conclusies getrokken over het geheel van de post/het proces en van mogelijke bijzonderheden wordt de impact op de jaarrekening bepaald. We krijgen de beschikking over een volledig controle-dossier met onderliggende documentatie die zichtbaar is getoetst. Bij de review is tenminste een senior auditor betrokken.

Samenwerking tussen verbijzonderde interne controle gemeente van Groningen en PwC in 2023

Jaarrekening-
controle 2023

Ambities en
ontwikkelingen 2023

Samenwerking

Planning

Risicoanalyse

Onder variant 3 functioneert de (verbijzonderde) interne controle als een kwaliteitsmaatregel om een zo goed mogelijke oplevering van een jaarrekeningdossier te waarborgen. Ook bij variant 3 wordt een risicoanalyse per proces uitgevoerd en worden tenminste de opzet en het bestaan van aanwezige (IT-)beheersingsmaatregelen (middels een lijncontrole) in kaart gebracht. Er wordt zorggedragen voor een kwalitatief goede oplevering, het uitwerken van controleprogramma's en testtabellen (al dan niet door PwC ter beschikking gesteld) en er is een conclusie opgenomen van deze controles. Over de reikwijdte, de gerichte controleaanpak, het maken van selecties et cetera kan afstemming worden gezocht met PwC. Voor het lijstwerk worden parameters aangeleverd zodat herleidbaar is waar deze vandaan komt. Het onderscheid zit hoofdzakelijk in de diepgang van de controle. Voorgaande wordt bekeken vanuit het perspectief van de gemeente Groningen als geheel. Dit houdt dus in dat de kwalitatieve oplevering van een dossier door zowel team Auditing als het kwaliteitsteam accountantscontrole opgepakt kan worden.

Indien geen gebruik gemaakt kan/zal worden van de werkzaamheden van de (verbijzonderde) interne controle als interne beheersingsmaatregel of als kwaliteitscontrole, voert PwC volledig zelfstandig werkzaamheden uit om te komen tot een oordeel (variant 4). Daarnaast vallen niet-materiële processen in het kader van de jaarrekeningcontrole onder variant 4. Gemeente Groningen zal voor deze processen/stromen tenminste de opzet en het bestaan vaststellen (onder andere in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording en de deelverantwoording per directie). Gericht kan Groningen hier aanvullende werkzaamheden verricht (bijvoorbeeld ter ondersteuning van een directie of voor het verkrijgen van inzicht in het betreffende proces).

Vooraf bepalen Groningen en PwC op basis van een gemeentebrede risicoanalyse per proces welke variant zal worden toegepast. Deze risicoanalyse is voor 2023 in de bijlage van deze startnotitie toegevoegd. Als blijkt dat Groningen (bijvoorbeeld door capaciteit) de bepaalde varianten niet kan invullen, wordt dit tijdig aangekaart bij PwC en zal in overleg worden bepaald wat de gevolgen zijn van de aanpassing van de variant en welke werkzaamheden PwC kan overnemen (inclusief gevolgen voor het budget).

In alle gevallen is de lijnmanager/proceseigenaar verantwoordelijk voor een adequate opzet en naleving van de interne beheersingsmaatregelen die gericht moeten zijn op een juiste, volledige en tijdige informatievoorziening.

Samenwerking tussen verbijzonderde interne controle gemeente van Groningen en PwC in 2023

Samenwerking en concrete afspraken voor 2023

Voor de samenwerking 2023 tussen Groningen en PwC is de startnotitie het uitgangspunt. Tevens zal PwC veelvuldig afstemming hebben met de Audit Committee. Samen hebben Groningen en PwC het doel om te komen tot een zo efficiënt mogelijke controle. Daarbij wordt onder andere gestreefd naar verdere digitalisering van werkzaamheden (bijvoorbeeld via CMP) maar ook naar het nog verder spreiden en naar voren halen van werk (bijvoorbeeld de controle van grondexploitaties waarbij met name de herzieningen in het najaar opgeleverd worden). Het verder investeren in team Auditing zal hier positief aan bijdragen. Daarnaast is de fysieke samenwerking en de mogelijkheid om weer op locatie aanwezig te kunnen zijn van beide kanten goed bevallen. Dit stelt ons in de gelegenheid om kortere lijnen te houden in de onderlinge afstemming en samenwerking. Voor 2023 zal daarom structureel ook meer op locatie gewerkt worden in de geplande controleweken.

Samenstelling team PwC

Op basis van de onafhankelijkheidsregels moeten senior teamleden na zeven jaar worden vervangen door andere collega's. Zij mogen dan drie jaar niet betrokken zijn bij de controle van de jaarrekening van gemeente Groningen. Sytse Jan Dul is vanaf 2015 betrokken; dat betekent dat 2022 het zevende jaar is in een senior rol in het controleteam van gemeente Groningen. Sytse Jan Dul zal nog eindverantwoordelijk voor de algehele dienstverlening zijn voor controlejaar 2023. Voor 2024 is besloten dat Martine Koedijk de rol van eindverantwoordelijk accountant overneemt en

Sytse Jan Dul als senior director in het team kan zorgen voor een goede overdracht van kennis en ervaring.

Natuurlijke Adviesrol PwC

In het kader van de natuurlijke adviesrol van PwC zal PwC in maart 2023 een workshop 'hoe lees je een jaarrekening' voor de raad organiseren, mogelijk samen met de organisatie. Ook brengt PwC wederom de waarnemingen bij de begroting 2024 uit. Deze waarnemingen worden gedeeld met de raad. PwC zal optreden als klankbord voor onder andere Team Auditing in de op te stellen visie en de doorontwikkeling die zij willen maken. Ook kan de gemeente van PwC verwachten dat zij bijvoorbeeld over de gewenste verbeteringen in de eerste lijn rapporteren en hierover het gesprek aangaan. Ook zal PwC klankbord zijn op het gebied van verdere digitalisering, de aanbesteding en vervanging van DaFinci, de doorontwikkeling van de P&C-cyclus en de vereenvoudiging van de administratie.

Daarnaast organiseert PwC landelijke webinars waar ook gemeente Groningen aan deel kan nemen. Tijdens deze webinars worden belangrijke actuele thema's besproken door specialisten en is het mogelijk hier met elkaar het gesprek over aan te gaan.

Escalatie

Jaarrekening-
controle 2023

Ambities en
ontwikkelingen 2023

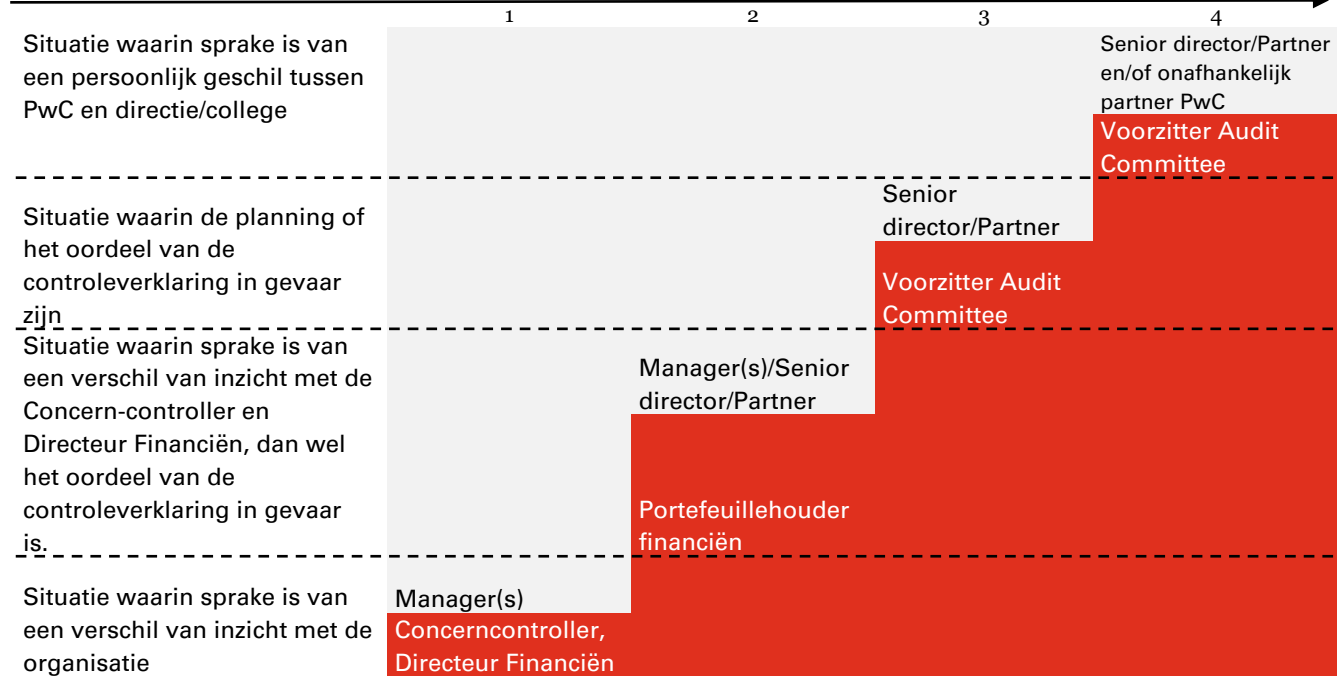
Samenwerking

Planning

Risicoanalyse

Het is van groot belang dat de organisatie mogelijke bijzonderheden of vertragingen bij het afsluiten van de administratie, het opstellen van de jaarstukken en het uitvoeren van de controlewerkzaamheden onverwijld meldt aan het projectteam Jaarrekening. De projectleider stuurt bij en schaal op naar de directeur Financiën zodat direct maatregelen genomen kunnen worden om te voorkomen dat doorlooptijd en/of aard van de verklaring in het geding komen. De directeur Financiën escaleert indien nodig naar de concern-controller en zorgt ervoor dat de concern-controller en gemeentesecretaris volledig en tijdig worden geïnformeerd, zodat zij in staat zijn zo nodig maatregelen te treffen. Indien geen toereikende acties (kunnen) worden genomen, vindt eerst escalatie plaats naar de portefeuillehouder Financiën en zo nodig naar de voorzitter van het Audit Committee. In dit laatste geval wordt door PwC tevens de griffier ingelicht.

Niveau escalatieladder PwC

In situaties waarin een verschil van inzicht blijft bestaan tussen PwC en organisatie, zullen achtereenvolgens de bovenstaande escalatielijnen doorlopen worden. Het uitgangspunt hierbij is dat op een zo laag mogelijk niveau wordt gestart met de escalatie. Uiteraard vindt escalatie pas plaats na een hoor-en-wederhoorfase. De escalatielijn kan ingeroepen worden door zowel de gemeente als PwC.

Met ingang van het boekjaar 2022 is er na Europese aanbesteding een nieuwe overeenkomst aangegaan tussen de gemeente Groningen en PwC inzake accountantsdiensten. In deze overeenkomst zijn de controles van de boekjaren 2022 tot en met 2026 inbegrepen met de mogelijkheid om deze eenmalig twee jaren te verlengen. De afspraken uit deze overeenkomst in combinatie met de startnotitie vormen de basis voor de samenwerking.

Planning

Jaarrekening-
controle 2023

Ambities en
ontwikkelingen 2023

Samenwerking

Planning

Risicoanalyse

Uitgangspunt voor de planning van het jaarrekeningproces 2023 is het voor 15 juli 2024 kunnen verstrekken van de vastgestelde jaarstukken 2023 aan de Provincie, inclusief de controleverklaring van PwC.

Door de organisatie en PwC is een gezamenlijke masterplanning opgesteld waarin per fase van het controleproces is afgestemd welke zaken van de gemeente en van PwC worden verwacht. Omdat Groningen ook in 2023 (nog) afhankelijk is van de verklaringen van derden in het sociaal domein is de datum/planning van afronding controle en vaststelling van de jaarrekening in lijn met voorgaand jaar. De mijlpalen uit deze masterplanning zijn hiernaast opgenomen.

Mijlpaal	Datum mijlpaal	Verantwoordelijkheid	
		Gemeente	PwC
Startnotitie 2023 definitief	mei 2023		
Opzet en bestaan van procedures	juni t/m september 2023		
Controleplan 2023 van PwC in de Audit Committee, o.a. met nadere invulling van controle significante risico's	september 2023		
Interimcontrole (gericht op AO/IB)	medio september 2023		
Managementletter – eerste tussentijdse rapportage	medio oktober 2023		
Bespreken van bevindingen en observaties AO/IB gedurende een managementmeeting	medio november 2023		
Natuurlijk advies PwC: Onze waarnemingen bij de begroting 2024	medio november 2023		
Tussentijdse controle	december 2023		
Jaarrekening gereed voor controle	begin maart 2024		
Start jaarrekening controle (na gezamenlijke check op kwaliteit)	medio maart 2024		
Afronding accountantscontrole (deadline voor fouten en onzekerheden) excl. sociaal domein	eind april 2024		
Jaarrekening exclusief sociaal domein definitief Groningen	eind april 2024		
Start controle sociaal domein	begin mei 2024		
Concept accountantsverslag inclusief sociaal domein	eind mei begin juni 2024		
Accountantsverslag en controleverklaring definitief	medio juni 2024		
Vastgestelde jaarrekening door College B&W	mei/juni 2024		
Vastgestelde jaarrekening door Raad	juni/juli 2024		

Begin

Ondertekening

Planning

Naast de bestaande rapportages is er de mogelijkheid om in 2023 een gezamenlijke ‘managementmeeting’ te organiseren. In deze managementmeeting worden met (een deel van) de proceseigenaren (GMO-overleg) de bevindingen en observaties uit de tussentijdse controle besproken.

De haalbaarheid van de planning wordt mede gewaarborgd door het monitoren van de belangrijkste bedreigingen voor de planning. Onderstaand zijn deze benoemd en is aangegeven welke beheersmaatregel getroffen is.

Nr.	Bedreiging	Getroffen beheersmaatregel
1	Kwalitatief onvoldoende en niet-tijdige implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording	Periodieke gesprekken met directies en een tijdige uitvoering van financiële analyses en (verbijzonderde) interne controlewerkzaamheden op de rechtmatigheid.
2	Beschikbaarheid van controle-informatie en data uit de geautomatiseerde systemen	Waarborgen continuïteit van (sub)systemen. Tijdig doorvoeren van updates. Interne controles op de volledigheid van gegevens. Uitvoeren systeem- /gegevensgerichte controles door de team Auditing en PwC
3	Migratie en conversie van processen en IT-systemen brengt knelpunten met zich mee	Team Auditing zal beoordelen in hoeverre de processen en IT-systemen functioneren conform de opzet, het bestaan en de werking. Daarnaast zullen ze de projectteams begeleiden in het uitvoeren van adequate interne controles op de migraties.
4	Toename van aantal SiSa-regelingen zorgt voor onvoldoende beheerst controleproces	Tijdige uitvraag in de organisatie om de nieuwe regelingen in beeld te brengen. Waar mogelijk zullen er tussentijdse controles uitgevoerd worden.
5	Belangrijke ontwikkelingen met effect op de jaarrekening komen niet tijdig uit organisatie op tafel bij het kwaliteitsteam accountantscontrole en team Auditing	Alle domeinen zijn vertegenwoordigd in het kwaliteitsteam accountantscontrole zodat nieuwe ontwikkelingen vroegtijdig in beeld zijn. Tevens neemt team Auditing deel aan de overleggen van het kwaliteitsteam accountantscontrole.

Ondertekening

Burgemeester en wethouders van Groningen stemmen in met de inhoud van de Startnotitie Gemeente Groningen en de hierin vastgelegde afspraken:

de burgemeester

Koen Schuiling

de secretaris

Christien Bronda

Groningen

Groningen

Datum:

Datum:

Deze startnotitie is gezamenlijk met de externe accountant PwC tot stand gekomen. De accountant (PwC) verklaart hiermee in te stemmen met de inhoud van de notitie en de hierin vastgelegde afspraken:

Namens PwC:

Sytse Jan Dul, Senior Director

Groningen, datum: 4 juli 2023

Bijlage: Risicoanalyse 2023

Als basis voor de controleaanpak is een door Groningen en PwC gezamenlijke risicoanalyse opgesteld. Deze risicoanalyse omvat de verschillende stromen en balansposities uit de jaarrekening. De geïdentificeerde controleobjecten zijn aan de hand van een risicoanalyse gewogen en afgestemd met Concern Control. De reikwijdte van de score van de risicoanalyse is tussen de 0 (laag risico) en 65 (hoog risico) en bepaalt de prioritering van de werkzaamheden van team Auditing. De score komt tot stand als resultante van de volgende deelgebieden:

- de omvang van de financiële stroom of balanspositie;
- bevindingen in voorgaande jaren;
- wijzigingen of complexiteit van wet- en regelgeving;
- wijzigingen of tekortkomingen in de IT-beheersmaatregelen;
- tekortkomingen in de interne beheersmaatregelen;
- wijzigingen in de opzet van de interne beheersmaatregelen;
- risico's naar aanleiding van actuele (maatschappelijke) ontwikkelingen
- bestuurlijke/ambtelijke risico's; en
- de verhoogde kans op misbruik of oneigenlijk gebruik en/of fraude.

De tabellen op de volgende pagina's bevatten de risicoscore die voortkomt vanuit bovenstaande gemeente brede risicoanalyse. De classificatie van 2/3/4 geeft een verdeling weer tussen de wijze waarop de gemeente Groningen haar onderzoekswerk minimaal aanlevert en welke controlewerkzaamheden PwC uitvoert. De diepgang waarmee de gemeente haar controlewerkzaamheden uitvoert, is te herleiden aan de hand van de toegekende classificaties. Het uitgangspunt is dat processen met een significant risico minimaal zijn geclassificeerd als 2 en de processen met een normaal risico minimaal zijn geclassificeerd als variant 3.

Risicoanalyse 2023

Risico's	Aanlevering bij PWC 2023	PWC Cat. 2023	Risicoscore 2023	Specifieke aandachtspunten controle 2023 vanuit de gemeente
Grondexploitatie	3e lijn	2	45	Realisatie programmering binnen de tijd en binnen de begroting. Effecten maatschappelijke ontwikkelingen waaronder de kostenstijging grondexploitatie Vastlegging van uitgevoerde controles in de eerste en tweede lijn Waardering warme gronden
Inkomende subsidies en SISA	3e lijn	2	40	Toerekening subsidies aan het juiste boekjaar Centraliseren inzicht in inkomende subsidies
Aanbestedingen	3e lijn	2	40	Aanbesteding conform wet- regelgeving aanbesteed en gunningsrisico Meervoudig onderhandse aanbestedingen.
Financiën - MVA	3e lijn	2	39	Correct toepassen objectmethode Inbedding inventarisatie van MVA Afgrenzing projecten en toerekening aan het juiste boekjaar
Omgevingsvergunningen	3e lijn	2	39	Tarievencontrole, vastlegging steekproeven in de eerste lijn, vastlegging bouwkostentoets. Voortgang invoering omgevingswet en invoering CLO.
Jeugd	3e lijn	2	37	Vervanging applicatie sociaal domein (X-works). Taakvelden conform lv3 2023 Ketenbeheersing jeugdhulp WIJ Inrichting en werking kwaliteitscontroles binnen de eerste lijn
Inkomensregelingen inclusief kwijtschelding gemeentelijke belastingen	3e lijn	2	36	Vervanging applicatie sociaal domein (X-works)
Stadsbeheer (commerciële afvalverwerking)	3e lijn	2	36	Opbouw van de tarieven, hanteren van afgesproken tarieven, functiescheiding in de periodieke controle
WMO	3e lijn	2	35	Vervanging applicatie sociaal domein (X-works). Taakvelden WMO Ketenbeheersing WIJ Inrichting en werking kwaliteitscontroles binnen de eerste lijn
Verbonden partijen	3e lijn	3	35	Controle op meest risicovolle verbonden partijen met aandacht voor de sturing op de verbonden partijen passend bij het risicoprofiel en informatievoorziening richting de raad
Voorzieningen	3e lijn	3	35	Controle op meest risicovolle voorzieningen en nieuwe voorzieningen. Aandacht voor actualiteit van onderhoudsplannen in het kader van de onderhoudsvoorziening
Subsidieverstrekingen en inkomensoverdrachten	3e lijn	2	31	Subsidies buiten de subsidiemodule om

Risicoanalyse 2023

Risico's	Aanlevering bij PWC 2023	PWC Cat. 2023	Risicoscore 2023	Specifieke aandachtspunten controle 2023 vanuit de gemeente
Financiële vaste activa, voor zover niet onder Treasury en gerelateerd aan verbonden partijen	2e lijn	3	31	Nieuwe stroom duurzaamheidsleningen uitgevoerd via SVN
Financiën – Overhead	2e lijn	3	29	Juistheid van toerekenen functies aan de overhead
Overlopende activa	2e lijn	3	29	Juistheid van de vorderingen, onderbouwing van de balansposities
Overlopende passiva	2e lijn	3	29	Volledigheid van de schulden, onderbouwing van de balansposities
HRM Iederz	3e lijn	2	27	Salarismutaties rechtstreeks verwerkt in het backoffice systeem
Financiën – Uitgaande betalingen	3e lijn	2	24	Mutatie stamgegevens crediteuren
HRM Groningen incl. WNT	3e lijn	2	24	Salarismutaties rechtstreeks verwerkt in het backoffice systeem
Financiën – Journaalposten	3e lijn	2	23	
Financiën – Treasury	2e lijn	3	22	
Verhuur onroerend goed	3e lijn	2	21	Zichtbare vastlegging van controles op toepassing juiste tarieven en indexatie
Verhuur sportaccommodaties inclusief zwembadopbrengsten	3e lijn	3	21	Implementatie dataduiker
Opbrengsten detachering ambtenaren	2e lijn	4	19	Volledigheid opbrengsten, tariefberekeningen
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	2e lijn	3	19	
GKB	2e lijn	4	18	
Inkopen	3e lijn	2	18	Vaststellen van de prestatielevering, werking robots
Overige opbrengsten (niet verder gespecificeerd)	3e lijn	2	18	Nieuwe opbrengstenstromen
Belastingen inclusief burgerzaken	2e lijn	3	18	Verantwoording Noordelijk Belastingkantoor incl. rechtmatigheidsverantwoording

Risicoanalyse 2023

Risico's	Aanlevering bij PWC 2023	PWC Cat. 2023	Risicoscore 2023	Specifieke aandachtspunten controle 2023 vanuit de gemeente
Gewaarborgde geldleningen	2e lijn	4	17	
Financiën - Reserves	2e lijn	3	16	
Opbrengsten erfpacht	2e lijn	3	14	
Vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	2e lijn	3	12	
Opbrengsten SPOT	3e lijn	3	11	
Parkeeropbrengsten - Straat parkeren	2e lijn	4	9	
Parkeeropbrengsten - Verhuur en exploitatie garages	2e lijn	4	9	
Parkeeropbrengsten - Vergunningen	2e lijn	4	9	
Financiën - Creditcards en overig	2e lijn	4	6	
Financiën - Kassen	2e lijn	4	5	

Overige opmerkingen:

- In 2023 heeft gemeente Groningen een verfijning aangebracht in de risicoanalyse waardoor de uitkomsten niet 1 op 1 te vergelijken zijn met voorgaande jaren
- In 2023 is voor het eerst ook een risico inschatting gemaakt voor de balansposten
- De algemene IT beheersmaatregelen (ITGC), de taakvelden en de BTW (BTW Compensatiefonds) / BCF zijn integraal onderdeel van de risicoafweging per proces. Deze worden niet separaat geclassificeerd.

Team Auditing heeft de ambitie om een aantal van bovengenoemde processen (nu uitgevoerd door 2e lijn) op basis van roulatie ééns in de drie jaren te controleren. In 2023 betreffen dit de opbrengsten SPOT en verhuur sportaccommodaties inclusief zwembadopbrengsten.

